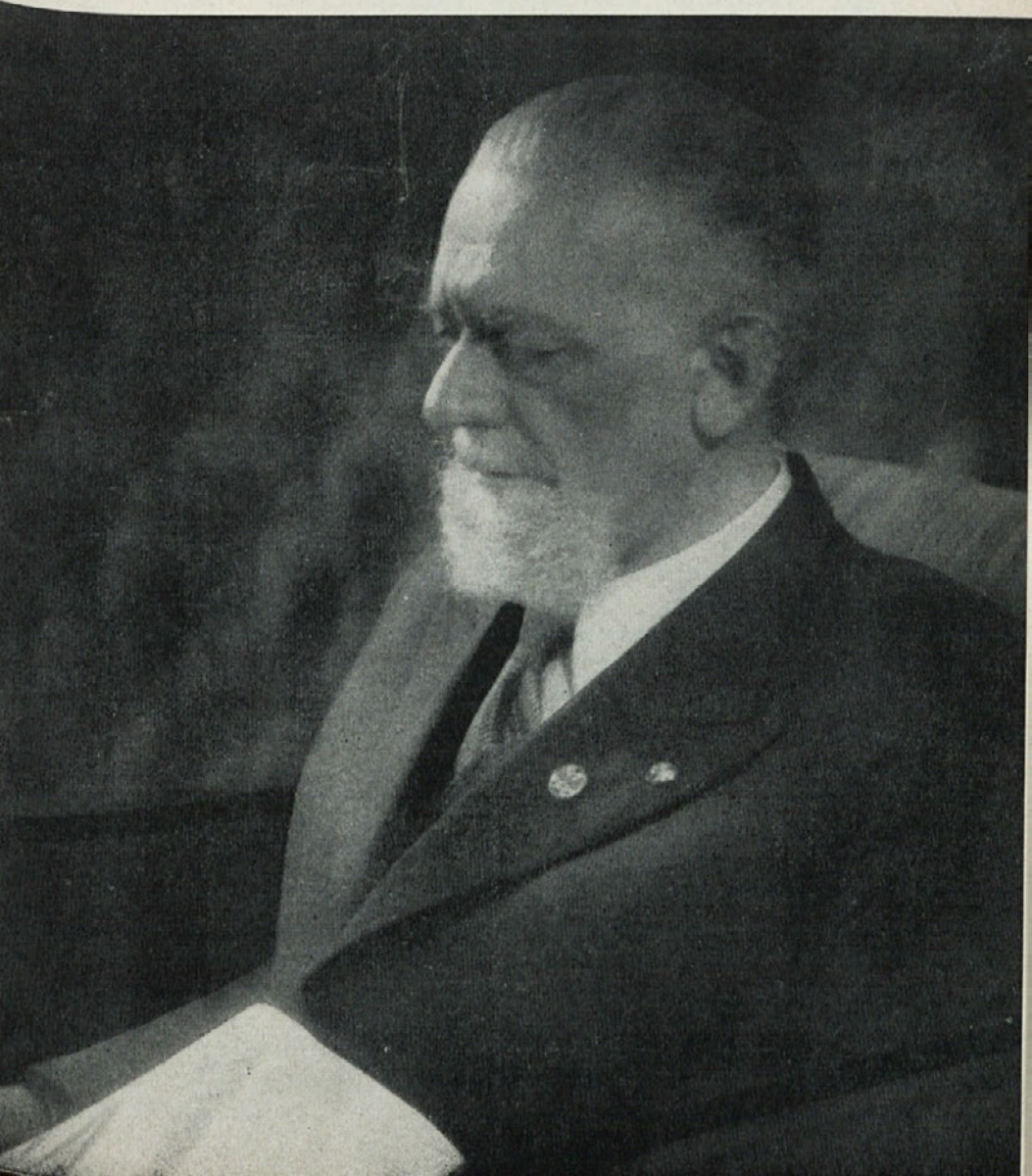

Taboor

TABOR VABI SVOJE NAROČNIKE, BRALCE IN PRIJATELJE, DA PRI SVOJIH MOLITVAH POSEBEJ DNE 4. SEPTEMBRA IN PRI SV. MAŠAH DNE 6. SEPTEMBRA POMOLIJO TUDI ZA BLAŽENI POKOJ DUŠE MUČENISKEGA PREZIDENTA IN VRHOVNEGA POVELJNIKA SLOVENSKE DOMOBRANSKE VOJSKE GENERALA LEONA RUPNIKA

TABOR je vestnik Združenih Slovenskih Protikomunistov. — Izdaja ga konzorcij. — Predsednik inž. Anton Matičič. Urejuje uredniški odbor, odgovorni urednik: Adolf Škrjanec, za lastništvo: Ivan Korošec. — Upravnik: Vencelj Dolenc

— :: —

TABOR es órgano de los Anticomunistas Eslovenos Unidos. — Director: Ing. Antonio Matičič, R. L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina.

— :: —

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213

— :: —

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 803.003

— :: —

TABOR is the voice of the United Slovene Anticommunists.

— :: —

NAROČNINA: Južna Amerika 240 pezov odn. enakovrednost v dolarju. U. S. A. in Kanada 2.50 dolarja letno; Anglija in Avstralija 1 funt šterling; evropske države 1.50 dolarja.

Naročnino pošiljajte na naslov upravnika: Vencelj Dolenc, R. O. de Uruguay 2651, San Justo, Pcia. de Buenos Aires, Argentina

Vse dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, Villa Ballester FNGBM, Pcia. de Buenos Aires, Argentina

— :: —

VSEBINA: 4-9-1946 — Beseda mladine — Inž. A. Matičič: Oče domobranstva — I. Korošec: Srečanje — Dr. Stanko Zupan: Imeli smo moža — France Grum-Ivan Korošec: Grmade v Gorjancih — Tine Rabič: Krični pregled naše borbe proti komunizmu — Rudolf Smersu: Ali so slovenski politiki kdaj dobili oblast od Nemcev? — Dr. Stanko Kociper: Mnenja in dejstva — Različni pogledi — Okrožnica nadzornega odbora ZDSPG — Sinko — Gorše štefan — Mrhar Janez — Iz pisem — Za beležnico — Na uredniški mizi — Tiskovni sklad

Tabor

Zadnja kaplja mojega srca:
to je moja domovina!

(Domobranska pesem)

9

BUENOS AIRES

1964

4. 9. 1946

Dan, ki bi lahko bil zgubljen v zgodovini. Kot milijoni.

Veliko sonce poznega poletja v slovenski prestolnici še ni vzbrstelo izza hribovja na vzhodu. Rosne kaplje so se šele začele gostiti na listju drevja, ki je že slutilo drgetajočo napetost dozorevanja. Prebudili so se šele prvi ptiči v gozdnem parku nad mestom.

Če ni bilo pesnika, da bi v nenadnem vznurku ohranil razpoloženje jutra v mehkem verzu, bi dan lahko bil zgubljen v zgodovini. Kot milijoni.

V gramozno jamo zapelje olivnozeleni kamion. Na ogrodju so pod rdečo zvezdo še vidni prepleskani znaki amerikanske vojske.

Z vozila se spusti mož v temnosivi nedeljski obleki. — Ljudje so ga bili vajeni videti v njej. Bila je edina nedeljska obleka, ki jo je imel. In še ta je bila pri desnem žepu zakrpana. — Beli lasje so skrbno počesani nazaj. Snežna brada je čedno razdeljena čez polovico.

Visok, vzravn stopa mož v dno gramozne jame. Mnogo jih je šlo pred njim minula leta. Isto pot. Vsi so bili nedolžni. Talci izza 1942. Sedaj je na vrsti on, ki je preprečil, da se nedolžni niso več opotekali preko gramoznih tal. Pa bi bil zaslužen večne hvaležnosti, če bi odkupil to pot enemu samemu Slovencu.

Zato stopa visok, vzravn.

Navzlic letom, ki so pobelila njegovo glavo. Navzlic nočem, ko mu niso dali spati, dokler niso zlomili volje, ki so mu jo zapustili v dediščino kremeniti notranjski kmečki predniki. Navzlic vbrizganemu mamilu, ki še vedno peče v topli krvi. Navzlic sramotanju. Navzlic krivicam. Navzlic protivništvu značajnih pritlikavcev. Navzlic preziru. Navzlic klevetam. Navzlic blatenju. Navzlic vsemu...

Vse to je sedaj tako daleč, tako majceno, majceno... Ničovo!

Vseobsežna in nezadržno zavestna je samo blesteče čista vest, ki možu razganja prsi. V jasnem pogledu se izraža, ko se njegove sinje

oči srečajo z velikim soncem, ki je nenadoma vzklopelo izza zasavskih hribov.

Tako jasen bo njegov pogled, ko se bo na koncu gramozne jame obrnil in obstal pod sipino. Mož to ve.

Takrat bo spričo ničevosti velik, povsod prisoten samo tisti večni trenutek, ko se bo zopet združil z legijonom, od katerega so ga ločili...

Zares; malenkostno je vse v primerj s tistim večnim trenutkom, ki je sedaj tako veličastno blizu...

Samo še korak... dva...

Visoko vzravnani mož v temnosivi, zakrpani, edini nedeljski obleki je nestrpen... —

Samo nenadni sunek v hrbet čuti.

Ni povelja... ni glasu...

Samo tresk!

Samo zahrbtni sunek... —

Mož v temnosivi, zakrpani, edini nedeljski obleki začudeno odpre sinje oči...

Veliko sonce nad zasavskimi hribi se ujame v sprašujočem pogledu in se združi z jasnostjo zavesti:

To je že večnost!

Legijon dvanajstih tisočev je že z njim.

Za večno!

V ščemečem žaru večnega dne skupaj z njim — ves mlad drvi v napad...

In jih je dvanajstkrat dvanajst tisočev... In jih je vedno več... Kdo jih prešteje? — Ni konca! — Vsi bodoči rodovi grede z njim... Naprej... V neskončno sonce!

Zahrbtno so ga zaklali!

Mož se je zrušil na obraz. Ko je oči zaprl, mu je iz ust burknil slap vroče krvi. Spustil se je preko sive, čedno po sredini razdeljene brade in usahnil v zemljo, da skupaj s krvjo tisočev zarodi kal nenehne rasti...

Umril je prvi rodu, ki je bil pozvan, da je rod herojev, ki je prižgal žarko luč za razsvetljenje pojmov.

Samo kaplje, ki so se spustile z listja dreves, so bile kristalne solze žalosti...

Ptiči, ki so se s prihodom sonca docela zbudili, so veselo zapeli...

Ljubljansko barje je duhnilo belo tenčico preko negibnega moža, ki se je v zadnjem krču zagrizel v slovensko zemljo...

Potem je bil dan ves zlat!

Ker je šel v zgodovino.

Na to krvavi hlapci mračnega, nazadnjaškega komunizma, ki je že takrat bil obsojen v pogin, niso računali.

Zahrbtno so zaklali prvega slovenskega prezidenta, prvega poveljnika slovenske vojske...

Umril je general Leon Rupnik!

Rupnik živ po opravljeni nalogi, ki mu jo je naložil svojski čas, in je s tistim časom končala, ni bil več nikomur nevaren!

Rupnik mrtev je zmagal!

Rupnik mrtev je postal simbol!

Zato je 4. september 1946. leta šel v zgodovino.

Zato 4. september nikoli ne bo dan žalosti.

Je dan, ko se sinovi rodu Slovencev spominjajo, da jih je general Leon Rupnik v najtežji dobi njihove zgodovine uedinil, ker je pokazal na vsem skupne vrednote njih rasti, spričo katerih je vse drugo ničevno!

In na teh vrednotah je rod Slovencev kljub vsemu, kar ga lahko loči v pogledih, kljub diskusijam, kljub in prav zaradi čiščenja pojmov — že edin!

To vedo komunisti: General Rupnik nas slej ko prej samo družiti ob skupnih, večnih vrednotah, ki so:

BOG — NAROD — DOMOVINA

General Leon Rupnik moli v cerkvi v Polhovem Gradcu. — Kakor v življenju ni nosil svoje vernosti farizejsko na ogled, ampak se je zatekal v samotna svetišča, kjer je v težkih urah nerazumevanja in krivic priporočal sebe in še bolj svoj narod neskončni milosti božji, tako sedaj, prvi med našimi mrtvimi junaki, tudi v večnosti neločljivo združen z mučeniškimi legijoni, v bližini prestola božjega prosi, da bi bili eno — za Boga, Narod in Domovino.

Beseda mladine

V zapuščini generala Rupnika je ohranjena v izvorniku in z rislami Gorazda daljša pesnitev, ki jo je Niko Jeločnik prezidentu posvetil za rojstni dan 1944. leta pod naslovom: „Svojemu generalu — beseda mladine“, Iz pesnitve, v kateri je pesnik s pogledom videa napovedal tisto grozo, ki jo je pozneje na osnovi resničnih dejstev tako mojstrsko opeval Jeremija Kalin v „Crni maši“, — pa predvidel tudi novo rast, prinašamo sledeči odlomek:

Bil v tistih črnih dneh
je na slovenski zemlji — vojak,
ki ga predstavljala skoz vrsto let
je skrivna, tuja, rodu našemu
sovražna mafija kot plačanca,
ki da za Judežev je srebrnjak
slovenski svet sovražniku prodal.
Nespametna poulična drhal
pa kot orodje slepo temnih sil
je nanj iztresala svoj blazni bes,
ga klevetala in pljuvala vanj,
ponavljala kot bedast papagaj
je še tako otročjo laž...

Ta mož je bil,
ki je v polnočni uri kot junak
prodril v labirint Matjaževe
noči, izdrl meč iz možnice,
priklical iz sna junake novih dni,
odprl goro, dvignil glas in sam
kot prvi borec je na čelu vseh,
ki v tisočih hiteli so za njim,
utiral pot, da narod svoj po njej
popeljal bi iz ognja in krvi.
Iz razkropljenih in razbitih sil
je znal ustvariti tak trden sklop,
da vsak, kdor svoje pameti še ni
docela zaigral, sam je spoznal,
da v možu tem sam Bog je narodu
rešitelja ta čas poslal.

Nekoč,
takrat bodo morda že ti, ki zdaj
okretno sučejo svoj ščit in meč,
pridruženi v junakov mrtvi zbor
kot neme priče najbolj slavnih dni
slovenske zemlje, skupno z živimi
pobožno romali na grob moža,
ki narodu v najtežjih dneh krmar
je bil... — —

Oj bratje, čujte klic
stotisočev, ki so prezrli smrt
in žrtvovali svojo mlado kri
za križ, za čast in za svobodni dom!
Pridružite se milijonom sre,
ki v plameneči veri za nov svet
ne v sanjah več, že v živo
stvarnost zdaj
udarjajo in prožijo vsak čas
nov plaz za zmago svojih mladih
sil!
V nas je življenja moč in kremenit
značaj, ki bo ustvaril nam tak rod,
da tudi najstrahotnejši vihar
ne bo ga zmogel več!

Saj ta mladina,
ki čas nam jo usodni je rodil,
izbruhnila iz sebe zdaj je krik
najsilnejši:
BOG — NAROD — DOMOVINA!

OČE DOMOBRA NSTVA

Ob obletnici smrti generala in narodnega vodnika L. Rupnika

Po padcu Grčaric in Turjaka, ko je vsa slovenska javnost spoznala pravo lice komunistične borbe, je Vuk Rupnik na Zameškem pri Kostanjevici pribil svoj zgodovinski: *tukaj smo!* Z vso odločnostjo se je postavil v bran prodirajočim partizanom in jih zapodil v beg.

To so bili rojstni dnevi ponosnega slovenskega domobranstva, kateremu je pri krstu radovoljno botroval general Leon Rupnik, mu posvetil vso svojo skrb in brigo in mu za botrinski dar daroval najlepše darilo: svoje življenje. — To je bil general Rupnik!

Na pokojnega generala Rupnika me veže dvoje srečanj.

Prvič sem ga videl in osebno spoznal, ko je koncem marca 1945. leta napravil enodnevni obisk od Krškega skozi Novomesto, Žužemberg in Kočevje. *Vojakom — domobrancem je delil besede hrabrosti in poguma, kmečkim ženicam in očancem pa besedo tolažbe in upanja. Rečem lahko, da smo Slovenci v tistih dnevih prvič v zgodovini slovenskega ljudstva resnično zaživel kot narod, kajti dobili smo vse, kar narod imeti mora, tudi svojo lastno domobransko vojsko in svojega narodnega prezidenta in vodnika Rupnika.*

Drugič sem rajnega generala Rupnika srečal že kot zdomca v begunskem taborišču Fermo v Italiji. Čim smo v taborišču Servigliano zvedeli, da se nahaja Rupnik v Fermu, sem se takoj podal tja, da ga obiščem. Po kratkem čakanju me je sprejel. Stisnila sva si desnici in se začela pomenkovati. *V solzah, ki so mu drsele na belo brado, je bilo obseženo vse gorje, ki se je zrušilo na slovensko zemljo. General Rupnik je pretakal solze nad grobovi svojih vojakov in nad usodo slovenskega naroda. Nikoli bolj kot v tem trenutku so mi prišle v spomin besede pesnika — vidca:*

*„Zgubil vojsko, zgubil zemljo svojo,
skriva se kot zver v lesu plaha...“*

Najlepše in poslovilno srečanje s svojim ljudstvom je general Rupnik opravil v Sežani na Primorskem, ko so ga Angleži zadržali v zoni A Trsta. *Po pripovedovanju priče, ki živi v San Martinu (okolica velikega Buenos Airesa v Argentini), se je general Rupnik v tem kraju pri tamkašnjem gospodu župniku na svojo željo spovedal in prejel svete zakramente. Takrat se je Rupnik že pripravljal na svojo veliko, zadnje potovanje. Spravljen z Bogom je šel na grob svojih žrtvovanih borcev — domobrancev in udano legel kraj njih.*

Izročili so ga 3. januarja 1946. in 4. septembra istega leta je Bogu izročil svojo plemenito dušo, zemske ostanke pa slovenski zemlji, katera zna in bo vedno znala ceniti veliko delo in žrtev generala in prvega slovenskega prezidenta Leona Rupnika.

SREČANJE

Nad strmimi Dolnjeotliškimi pečinami je samevala Angelska gora, požgana in izropana in skale kraškega peščenca, razmetane med borno zelenečo trave, so bile beli, marmornati križi, razpadajočim truplom, med počrnelimi štreplji.

Nad košenico pod vrhom so se krokarji spreletavali; globoko doli v Vipavski dolini pa je sijalo sonce in je ležala pomlad.

Kurir je postal za ovinkom. Cesta ga je vabila navzdol, se mu zgubljala v serpentinah, pa spet razposajeno ovijala brda in hitela v zelenja in med kadeče se njive. — V dolini je cvetela pomlad —

Kurir je stal in gledal. Še nikoli ni videl tolike lepote. Vipavska dolina je bila kakor velik pisan prt, razgrnjen pod njim.

Najraje bi se vlegel tam nad tiste pečine, z dlanjo bo podprl glavo in gledal to čudo božje — ta košček zemlje naše — rožo v kraški kotanji.

Truden sovraštva in zogljenelih domov, krikov maščevanja, strelov in razpadajočih teles, bi se odpočil ob tej lepoti: bi jo pil, kakor mrzel izvir izpod Jelenjega vrha — in pozabil bi, da mu je sosed in brat zakleti sovražnik. —

Bru-u-u-m —

Nekje za goro je odjeknilo, kakor v posmeh in kurir se je spomnil, da je kurir.

Ozrl se je in ustavil na požgani vasi. Zbolela ga je, kakor slepčev pogled.

Vzpodbodel je zasoplega konja in se spustil na glavno cesto.

Ovinki so se mu sumljivo odmikali in skale na grebenih so bile nastavljene zasede. Kurir ni utegnil misliti nase — še smrti bi dejal, da naj počaka, da izroči sporočilo.

Raztrgani kosi oblakov so se vlekli k morju in veter z juga mu je pil znoj. Izza gostih serpentin pred njim se je izluščila vas.

— Črni vrh —

Kurir je popustil vajeti in se odkril. V smrekah nad cesto je šepetalo, kakor bi nekdo molil, pa spet, kot bi bajal pravljico o nepisanem junaštvu mrtvih fantov. Vojak je jezdil skozi grobnico junakov —

„Janez!“ Kurir se je ozrl. — Nekdo ga je poklical. —

— Pa ni bilo nikogar, le gori v smrekah je šepetalo. Nekaj hladnega mu je streslo telo in vzpodbodel je konja.

„Pridem, Tone, potlej, ko bodo strelj potihnili, te pridem iskat,“ je voščil prijatelju, padlemu v onih dneh.

Ci-i-i-u-u-ci-i-u

Izza robu so se utrgali strelj in klici so udarili v breg. Kurir je zabodel ostroge in se prilepil na konja. Ko je udarilo drugič, ga je spekle nad desnim komolcem. Čakal je, kdaj mu poderejo urno žival.

Utekla sta, greben doline ju je zakril.

Kakor umaknjen v pozabo, je slonel zadloški kot, stisnjen med kraške škrbine. V Črnem robu pa je vrelo. Sovražna gnezda v skalah, so bila težko dostopna. Pod njimi je ležal udarni bataljon preko vsega kota raztegnjen. Vmes pa so sikali streli, gosti in rezki. Včasih je završala bomba in razklano udarila ob bregova.

— Dve fronti — dvojje grobov —

Kurir je gnal, da se je užigalo v podkvah. V desnem rokavu je začutil mokro toploto.

— Na koncu doline je srečal prve straže.

„Poveljnik?“ je dahnil v eno.

„Tam za robom — general — obisk — —“

Kurir ni čul odgovora, konj se je znova zagnal med drevje.

— *Na koncu vasi, kraj pota — velik in silen — na straži s svojimi fanti — je stal general — —*

Kurir je kar padel predenj. Ob pozdravu mu je klonila desnica.

„Odkod, dečko?“

„Iz trnovskega gozda, iz Predmeje, tretji bataljon, gospod poveljnik.“ Iz votlega puškinega kopita je potegnil pismo.

„Čestitam!“ Na generalovih ustnicah je zaigralo nekaj, kakor očetu ob vrnjenem sinu.

„Si ranjen?“ je začuden obstal ob krvavem rokavu. „Kje si jo iztaknil?“

„Tam za Črnim vrhom. So me zgrešili. Saj ni nič, gospod poveljnik.“

Ko mu je tovariš pomagal sleči bluzo, je skozi prestreljeni rokav močno zazevala dolgo krvaveča rana in kaplje so pordečile kamenje.

General je vzel svojo zasilno obvezo in jo položil na vojakovo rano.

„Glej dečko, tudi te kaplje so potrebne, da vzklije svoboda našemu narodu.“

„Potem, gospod poveljnik, — potem — —“

„— Potem bo lepo, kajne — —“

„Da, gospod poveljnik.“

Na obrazih vseh je igrala prijetno nasmejana zavest.

Generalov pogled se je utrgal nekam daleč, pa se spet vrnil in v njegovih očeh je ležala skrb.

„Morda — morda bo potrebna še večja žrtev, fantje moji. Morda bodo rane še hujše, in ne bo nikogar, ki bi jih obvezal — nikogar — razen domovine, ki bo pila kaplje — seme za svobodo. — Toda, pogum junaki. — Z nami je narod, z nami je Bog.“

Govoril je počasi, kakor bi tehtal vsako besedo.

„Zaklon! — sovražni minometalec!“ je opozoril vodnik. Fantje so se sklonili. Med drevjem je završalo in se razklalo ob breg. Potem drugič, tretjič. Kakor da išče nekoga, je sovražni minometalec sejal bombe po vasi.

General pa je stal, velik in silen kraj pota, na straži s svojimi fanti.

Ustregel je sivolasi general prošnji cerkvenega vladike in prevzel nase breme, da bi olajšal trpljenje narodu. Ne iz lahkorniselnosti! Tudi ne iz želje po oblasti, ki je ni bilo! Še manj kot premaganec in oportunist! Ustregel je prošnji namestnika božjega kot ponosen sin slavnega in nepokorjenega naroda, kot njegov vojak in vojvoda in kot najzvestejši služabnik v najsilovitejši stiski in zapuščenosti. Prostovoljno je ustregel, neglede na zagotovila vsestranske pomoči tistih, ki so ga po škofu rotili, naj rešuje potapljačočo se barko slovenskega naroda.

Stopil je za krmilo te ladje mož, čist kakor biser in dober kakor kruh. Slovenski Mojzes, ki mu je takrat sam Bog izročil table z napisano postavo: „Bog — Narod — Domovina“ in mu ukazal peljati ta narod čez razburkano morje brezbožnega komunizma mimo Seile in Haribde zaveznikov istega zla v mirno deželo, kjer naj bi se Slovenci po prestanih grozotah in izkušnjah v Grčaricah, Mozlju, Turjaku in Kočevju opomogli in pripravili za nov zmagoviti končni pohod.

Vsi, prav vsi smo se že počutili varne pod modrim ravnanjem preroškega generala, človeka prave ideje, odgovornosti in brezkompromisnosti do zla, ki je pod njegovo pestjo izgubljalo tla na slovenski zemlji ter se je končni obračun hitro bližal.

Takrat pa je bil storjen greh, ki je usekal po narodu in mu iztrgal nesmrtnega vodnika, da tako ni mogel izvršiti poslanstva, ki je po njegovi lastni dostojanstveni izpovedi dne 13. maja 1945 ob Millstattskem jezeru na Koroškem, bilo sledeče: „ostati na čelu domobrancev do konca in braniti vsako ped slovenske zemlje; organizirati obrambo vseh važnejših krajev in postopno umikanje prav do Bohinja. To urejeno umikanje bi omegočilo zbrati v Bohinjski dolini moštva, hrane, vojaškega in tehničnega materiala toliko, da bi slovenska vojska dolgo lahko vzdržala. Med tem pa naj bi politiki — kar jaz nisem — opravili svoje delo z zavezniki“... „Mcne so odstranili, na njih je torej, da stvar uredi tako, da bo prav.“

Junaku rodoljubi in pravemu vodniku-vidcu je bila torej odvzeta možnost, da bi vodil narod do zmage. In če ne do zmage, vsaj do nesmrtno slave slovenske resnično narodne vojske, čeprav morda ožarjene z junaško, pa zato daleko lažjo in častnejšo smrtjo v boju okoli razvalin Ajdovskega gradca v Bohinju!

Slovenski general Lev Rupnik je bil zvest in nikoli ni lomil besede. Bil je človek dejanj, ki jih zgodovina priznava. Poštenih in slavnih dejanj! Žrtev, ki jo je generalov načrt terjal, je bila resnično revolucionarna, potrebna in nujna.

Zaradi dobrega imena junaka, ki domovine ni imel namena zapustiti niti v najhujšem trenutku, zaradi pravilnosti njegovega boja in nesebičnega cilja in zaradi zgodovine, smo dolžni govoriti resnico. General Lev Rupnik je bil zahrbtno umorjen. Dal je svoje neskončno vredno življenje za idejo in za narod — nesebično. Hotel je deliti usodo svoje vojske in se zato ni strašil mučeniške smrti. Smatral jo je po tolikem razočaranju in trpljenju in tolikih krivicah za svojo viteško dolžnost. Ko je zadnjikrat presto-

pil mejo domovine, je pokleknil pred slovenskega duhovnika in se mu kot človek pred Bogom, — ki nas bo vse sodil — izpovedal...

Tako se je junak oddolžil Bogu, narodu in domovini. Slava in čast mu! Mi smo bili priče njegovih velikih dejanj in načrtov. Naša najsvetejša dolžnost je torej, braniti neomadeževani lik narodnjaka, vojaka, vodnika in vernega moža, ki je na oltar domovine položil žrtev, kakor od nas nobeden. Njegova častitljiva podoba naj nas kakor bojna svetinja spremlja, ko nadaljujemo po njem začrtano borbo za novo domovino, kajti zaradi njegove smrti „na tleh leže slovenstva stebri stari“.

France Grum-Ivan Korošec:

GRMADE V GORJANCIH

Pričetek narodove borbe za samoohranitev

(Nadaljevanje)

Hajtnik, sekretar OF v Novem mestu je sam nekajkrat prišel v taborišče in s seboj privedel tudi omenjeni dekleti, Črtaličevo in Medveščkovo. Ti punčari sta res prinašali kako hrano, to je slaščice, partizanskim kolovodjem in to z vednostjo Hajtnika. Bili sta lahkoživi dekleti, ki sta se hoteli vrteti okoli komunističnih kolovodij, obenem pa vršili kurirsko službo za Hajtnika. Punčari sta bili stari okoli 16—18 let. Dvomljivo je, da bi bili v Novem mestu v nevarnosti, da jih Italijani odvedejo, zlasti še, ker sta se stalno pajdašili z italijanskimi oficirji, svojevoljno ali pa po naročilu Hajtnika. Nama je popolnoma neznano, da bi katerakoli od drugih deklet, razen teh dveh, kdaj prišla v taborišče. Nikoli ni bilo govora, da bi omenjeni partizanski zaupnici prišli v sestav „Štajerskega bataljona“. Res pa je, da sta prišli v taborišče in hoteli ostati „za več dni pri borcih“, kar pa je poveljnik odločno odklonil in jih poslal nazaj v Novo mesto.

Morala v taborišču je bila v vsakem oziru na višku, pa najsi bo to med moštvom ali med častniškimi kadrom. Komunisti sami priznavajo, da so borci v odredu prejemali zakramente (glej Belogardizem, str. 297). Kar se tiče izjav Čakajne pa le tole: Kvaranja v taborišču ni bilo, prvič, ker zato ni bilo časa; drugič, ker ni bilo kart; in tretjič, ker poveljnik tega ne bi dopustil, ne kaj podobnega. Bunkarjev v taborišču ni bilo in tudi tistih par šotorov, ki so bili postavljeni nj bilo okopanih. (Nekaj okopanih šotorov je bilo kasneje, proti jeseni tistega leta, ne pa tedaj. Op. F. G.)

Sodeč po dogodkih partizani niso dvomili v „pravovernost“ „Štajerskega bataljona“, katerega so tako cenili in imeli pred njim tako spoštovanje. Na podlagi kasnejših ugotovitev pa pišejo sedaj, kako so vseskozi dvomili v Štajerce.

Kljub temu, da partizani niso nikoli dvomili, da ne bi „Štajerski“ bataljon bil partizanska formacija, so vedno le vohali po terenu za enotami, ki bi bile njim nasprotne. Komunisti so prav dobro vedeli, da je pri Sv. Urhu bila ilegalna enota, katero so napadli pri Starem gradu in se je nato skrila, kot bi se v zemljo pogreznila. Vedeli so, da je v št. Rupertu nekaj fantov odšlo v hosto, za katerimi ni bilo nobenega sledu. Vse to jih je zmotilo in bili so prepričani, da so se te grupe ali razkropile, ali pa, da so ostali le skrivači, katere bodo slej kot prej našli in pobili, kot se je to zgodilo s fanti pri Loškem potoku in z bivšo Novomeško skupino, katero so razbili s pomočjo Italijanov. Kljub temu, da niso nikjer zasledili nobene teh dveh skupin, niti malo niso slutili, da bi mogle biti v sestavu „Štajerskega bataljona“, katerega so na tiho prištevali med svoje najborbenейše in najudarnejše enote.

„Štajerski“ bataljon se je vse predolgo zadrževal na enem mestu, to jih je motilo, vsaj do neke mere, dočim pa so na drugi strani bili veseli, sigurnejši moči ob tej udarni enoti. Ta naš odred bi se brez dvoma mogel krinkati še dalje in v mesecih, ki so sledili narediti ogromno škode partizanskemu pokretu kot celoti, če bi imel zadostno oporo in zaledje v mestih in pri organizatorjih narodnega odpora. To in pa močnejši dotok borcev bi omogočil odredu, da bi se kot celota premaknil tudi v druge kraje, kot na primer na Štajersko (kar je bilo v načrtu, op. ur.). Nekaj sto prostovoljcev je bilo obljubljenih iz različnih krajev, prišlo jih je le par desetina, obljubljeno je bilo avtomatsko orožje, denar za prehrano odreda, vojna nakazila za odkup živila, obleka in obutev. Vsega tega na žalost in v veliko začudenje ni bilo in ni bilo. Dejstva so ostajala le pri obljubah. Kurirska služba z Novim mestom je bila vzpostavljena preko Stopič. Vršila se je dvakrat tedensko, po potrebi pa še več. Stalno je donášala optimistična poročila in polno obljub. Novo mesto pa je imelo stalno zvezo z Ljubljano — štabom komande Slovenije. Kot so pokazali dogodki, ki so sledili, je bilo tako, da je odred stalno sprejemal ugodna poročila in obljube; enaka poročila o odredu je dobival tudi štab komande Slovenije. Tako je Ljubljana imela netočna poročila o stanju na terenu, odred pa netočna poročila o delu, načrtih in stanju poveljstva Slovenije. To je bilo zelo usodno za nas in je znatno pripomoglo, da je partizanstvo dobilo dominanten položaj, ki bi sicer prav lahko pripadel nam. Kdor je takrat bil na deželi, bo to z lahkoto potrdil in ponovil upravičeno vprašanje, ki se je takrat porajalo v vrstah borcev, kakor tudi med našimi somišljeniki in zapupniki: „Zakaj Ljubljana ne stori ničesar, da se vzame iniciativa na terenu v naše roke“...? To je bilo vprašanje tedaj, in danes?

Ilegalni organizatorji našega pokreta na terenu so bili navdušeni nad našo formacijo, vsi oni, ki pa so imeli kakršen koli stik z našimi borci, so bili ponosni in trdno uverjeni, da bodo ti borci res postali nosilci naše borbe proti vsej tuji navlaki. (Sledi)

Tine Rabič

Kritični pregled naše borbe proti komunizmu
(Nadaljevanje)

Notranja razcepljenost v protikomunističnem taboru

Čeprav so sestavljale OF poleg komunistov razne odpadniške skupine iz drugih strank, je bilo vendar celo gibanje v rokah in pod popolno kontrolo partijcev ter je imelo monolitski značaj in strogo enotno vodstvo na ideološkem, političnem in vojaškem področju.

Protikomunistični tabor je bil v tem oziru mnogo na slabšem. V začetku so predvojne politične skupine osnovala vsaka zase svoje legije, katerih vodstva so bila sicer podrejena skupnemu vodstvu, ni pa prišlo do trdnega duha splošne protikomunistične skupnosti, ki bi bil dvignjen nad stranke, posamezne skupine in osebne ambicije. In vendar bi bilo to nujno potrebno spričo dveh smrtnih nevarnosti, od katerih bi vsaka zase mogla biti pogubonosna tudi veliko večjemu narodu kakor je naš: to sta bila zunanji sovražnik, okupator, in notranja nevarnost, komunizem. Koliko bolj je bila popolna duhovna strnjjenost potrebna šele pri protikomunistih malega slovenskega naroda!

Usodni septemberski dogodki l. 1943 so našli naš protikomunistični tabor le rahlo združen na zunaj pri vodstvu legij. Prav na poletje l. 1943 se je pričela trgati še tista rahla povezanost — na površje so silili politični prepiri in napetosti. Tragediji Grčaric in Turjaka sta bili direktna posledica naše duhovne needinosti in nepripravljenosti. Položaj v ljubljanski pokrajini je bil namreč l. 1943 izredno ugoden, da bi se lahko vsaka duhovno strnjena skupnost že samo pod povprečnim vodstvom organizacijsko in vojaško toliko pripravila, da bi bila kos položaju, ki je bil nastal po italijanskem zlomu in ki ga je bilo mogoče vsaj deloma predvideti. Italijani so bili v tistem času, nagibajoč se že h kapitulaciji, brez vsake trdnosti, ter bi bilo mogoče za njihovim hrbtom organizirati trdno narodno skupnost vaških straž in četniških odredov. Po moji osebni izkušnji vem, da smo imeli to možnost takorekoč v rokah. — Tako pa smo pomanjkanje enotnosti in skupnega duha plačali s potoki krvi!

Tedaj so prišli vidno v porazni obliki do izraza nekateri negativni pojavi našega predvojnega političnega življenja: pretirana strankarska zagrizenost in ozkosrčnost pri pristaših naših političnih strank. Treba je namreč vedeti, da je ena stvar trdna in načelna pripadnost k neki ideologiji ali stranki, nekaj popolnoma drugega pa je zagrizenost in politična ozkosrčnost, ki ne vidi preko plota svoje stranke. Posebno je to usodno za

majhen narod, katerega člani bi morali imeti zaradi maloštevilnosti še toliko bolj razvit čut skupnosti.

Kako pogosto je človek slišal pri nas pred vojno opazke: „Ta človek je sicer dober, toda z njim nimam stikov, ker je — liberalec!“ Ali pa: „Res je poštenjak, vendar pa je — klerikalec!“

Nevidne pregraje med posamezniki in skupinami, nezaupljivost in stisnjenost v svoj ozki politični krog, so šle mnogo dalj, kakor so narekovali življenski interesi in koristi malega slovenskega naroda.

Značilno za našo strankarsko okorelost je bilo tudi dejstvo, da izborni slovenski telovadci Sokolov in Orlov niso nikdar postavili skupne vrste na mednarodnih tekmah. Naša ozkosrčnost je bila tolika, da bi najbrže tako eni kakor drugi smatrali kaj takega za nekaj — nezaslišanega in nemo-gočega!

Treba si je biti na jasnem, da je bila zagrizenost podana na obeh straneh in v isti meri. Ni prav, če danes ena stran opisuje te negativne pojave v vrstah nasprotnika, pri tem pa pozablja, da se je v njenem taboru godilo prav isto.

Tudi po usodnem septembru l. 1943, v slovenskem protikomunističnem taboru ni bilo popolne sloge in enotnosti. Na eni strani je bilo domobranstvo s svojo trdno vojaško organizacijo, ki si je pridobilo neminljivo zaslugo, da je sredi najtežjih prilik zbralo okoli sebe zdrave sile in rešilo cele pokrajine pred rdečim terorjem in strahovitimi nemškimi represalijami. Na drugi strani pa so bile politične skupine, ki so, zlasti proti koncu, poudarjale veliko nevarnost, v katero je zašel protikomunistični tabor zaradi nujno potrebnega sodelovanja z Nemci na eni strani ter zaradi popolnega nerazumevanja zmagojočih zaveznikov za njihov položaj na drugi strani!

ZUNANJI VZROKI

Vojna in sovražna okupacija sta fizično uničili jugoslovansko državno organizacijo, obstoječe oblasti in vladajoči red. S tem je bil izpolnjen bistven pogoj za izvedbo revolucije in odprta pot za vzpostavitev komunističnega režima.

Okupacija je ustvarila tudi važne psihološke elemente v prid rdečim. Nastopila je nestalna doba, v kateri je okupator surovo nastopal in izvajal represalije, ni bilo svobodnega tiska in informacij, zavladala je splošna negotovost, ko ni nihče vedel, kaj mu bo prinesel jutrišnji dan. Razpokoženje in psihoza med ljudmi sta bili kakor nalašč za partizanske namene: na splošno je bil porušen notranji mir, trezna presoja in moralna načela, kaj je dobro in slabo. Ljudje so bili v tistih prilikah mnogo bolj dovzetni za sprejem ekstremistične ideologije, kakor bi bili sicer. Ker so bili izhajajoči časopisi pod kontrolo okupatorja in zato nezaželeni, so ljudje tem rajši segali po „Poročevalcu“ in poslušali partizansko propagando.

Partizani so tudi pravilno preračunali in ocenili dejstvo, da se pri vsakem narodu pod sovražno zasedbo zbudi močna notranja odporna sila.

Zato so na vsa usta razglašali boj proti okupatorju, čeprav jim je šlo za nekaj čisto drugega. Nasprotno pa so se naši politični predstavniki dali potegniti pred vso javnostjo v posvetovalni organ italijanskega komisarja za ljubljansko pokrajino, kar je bilo sicer storjeno nedvomno v dobri veri. Vendar pa ta korak ni bil niti politično niti taktično pravilen, kar so ti ljudje pozneje sami spoznali in odstopili. Kljub temu pa je bila napaka že storjena, kar je tedaj partizanska propaganda močno izkoristila v svoj prid.

Zavezniška pomoč partizanom

V končni fazi vojne smo se znašli pred nepričakovanim dejstvom, da so zavezniki, predvsem Angleži, odločilno podprli partizane, dobro oborožili njihove armade in s tem privedli komunizem na vsem področju Jugoslavije do končne zmage. Po splošni sodbi vojaških strokovnjakov partizanski oddelki kljub zavezniški pomoči niso resno ogrožali nemške vojaške moči. Dokaz za to je dejstvo, da so se Nemci umaknili iz naši krajev šele potem, ko je bila vojna na vseh bojiščih že praktično končana. Zavezniki so torej za neresno motenje Nemcev s strani partizanov plačali strahotno ceno: vsa Jugoslavija in njeni narodi so postali plen komunizma in za svobodni svet izgubljeni. Ta docela kratkovidna politika zaveznikov se da le deloma razumeti, če upoštevamo spretno delo partizanskih propagandistov v zavezniškem taboru in razpoloženje zaveznikov proti Nemcem sredi borbe na življenje in smrt.

Zgodilo pa se je še veliko več: vsa razočarana slovenska vojska ter močni oddelki srbskih in hrvatskih borcev so bili že po končani vojni s strani Angležev izročeni v roke Titovim krvnikom in izpostavljeni strahovitim množičnim pokoljem. Ta korak že daleč presega dejanja gole politike in prehaja v vrsto mednarodnih zločinov, zaradi katerih bi morali — če bi kdaj prišlo do nepristranskega ugotavljanja krivde in krivecev — angleški predstavniki sedeti na zatožni klopi prav tako, kakor so sedeli nacistični zločinci v Nürnbergu. V tem primeru za odgovorne angleške predstavnike ni opravičila: ti ljudje so vedeli ali bi po svoji pristojnosti, znanju in vesti morali vedeti, da bodo izročene množice komunisti brez sodbe likvidirali.

Komunizem je namreč že od leta 1917 dalje neprestano izvrševal pred očmi vsega sveta najbolj ostudne in krvave zločine nad celimi narodi in pokrajinami. Vrhu vsega sta se ob koncu vojne pred očmi zaveznikov dogodili dve značilni stvari, ki sta neizpodbitno dokazovali, da rdeči sistem ni v svoji nečlovečnosti niti najmanj popustil.

Prvi dogodek je bil odkritje sovjetskega množičnega pokolja nad 10.000 poljskih častnikov v Katynu. Zločin je bil odkrit in dokazan v pričo zastopnikov mednarodnega rdečega križa in ob sodelovanju nevtralnih švicarskih in švedskih predstavnikov.

Druga vrsta značilnih dogodkov se je odigrala v Grčiji ob prihodu zaveznikov v jeseni leta 1944, ko so partizani besno napadli angleške čete in odkrivali tudi najbolj slepim svoj pravi komunistični in zverinski obraz.

Nešteto komunističnih krutosti in skupinskih pokoljev je bilo ob tistem času uradno izpričanih s strani angleškega poveljstva v Grčiji.

Angleži so torej vedeli, kakšnemu nečloveškemu nasprotniku izročajo razorožene borce in je vetrinjska tragedija eden izmed njihovih zločinov, katerega ne more niti najmanj opravičiti sklicevanje na določila jaltske pogodbe.

Nürenberški obtoženci so se namreč prav tako brez uspeha sklicevali na določila nemške države in njene pravne uredbe. Nekateri teh obtožencev so zatrjevali, da oni sami niso dali povelja za nacistične krutosti, da zanje niso vedeli itd. Sodišče pa jih je kljub temu obsodilo in izjavilo, da so oni postali sokrivci zločinov že s samim sodelovanjem z nacističnim režimom ter da so za te zločine po svoji vesti in znanju morali vedeti.

Prav isto velja za angleške predstavnike. Njihova krivda ni manjša od nacistične. Tudi okolnost, da po vsej verjetnosti ne bo nikdar prišlo do tega, da bi se ta primer obravnaval pred kakim mednarodnim sodiščem, ne more izpremeniti neizpodbitnega dejstva o krivcih in krivdi.

Komunistična partija

Med zunanje vzroke je treba končno prištevati tudi usposobljenost komunistične partije. Sredi neurejenih razmer in sovražne okupacije je bila partija edina skupina v Sloveniji, ki se je znašla docela v svojem elementu, kakor riba v vodi. V tedanjih razmerah so mogli komunisti v polni meri izkoristiti svoje prednosti nasproti ostalim skupinam: edino oni so razpolagali z izbranim kadrom ljudi, ki so bili od kominterne posebej izšolani v prevratnem in ilegalnem delovanju, v organiziranju sploh in še posebej v delu v kaotičnih razmerah, kakor jih je ustvarila okupacija. Nekateri komunisti so bili pred vojno na posebnih partijskih tečajih in šolah v tujini, drugi so se udeležili španske državljanske vojne, iz katere so odnesli bogate izkušnje.

Roka izšolanih partijcev se je poznala povsod, tako pri sami organizacijski izgradnji OF, pri propagandi, oboroženih oddelkih itd.

Poleg svoje, rekel bi tehnične usposobljenosti, so bili partijci tudi skupina, ki je bila notranje izgrajena, disciplinirana in slepo zaverovana v svoj program. Ti ljudje se niso ozirali na ljudstvo, na kri in solze in so imeli na ta način prednost pred nasprotniki, ki so jih vodila človeška čustva in oziri na narod in žrtve.

(Sledi)

„TABOR“ čuti prijetno dolžnost, da se javno zahvali vsem, ki so z svojim aktivnim sodelovanjem in z udeležbo, ki je šla daleč preko našega pričakovanja, pripomogli do tako prodornega uspeha naše prve družabne prireditve dne 8. avgusta. — Prihodnjič bo še lepše! — Hvala vsem in — zvestoba za zvestobo!

Strani „Tabora“ hočejo biti vsem odprta knjiga, v katero bo lahko vsakdo pisal vse, kar mu leži na duši, samo da ga pri tem vodijo pošteni nameni v službi pravice, resnice in našega zgodovinskega poslanstva.

(Iz našega uvodnika prve številke.)

ALI SO SLOVENSKI POLITIKI KDAJ DOBILI OBLAST OD NEMCEV?

Buenos Aires, 1. avgusta 1964.

Gospod urednik!

V zapadnem svetu je lepa navada, da bralci časopisa ali revije pošljejo svoje pripombe, popravke ali pomisleke kar naravnost temu časopisu in reviji, da ostane tako debata v „domači hiši“. Posledica tega je, da isti krog bralcev, ki je slišal eno plat zvona, sliši tudi drugo plat. Poleg tega pa ta način debate navadno zelo omili ostrine v polemiki.

Iz pravkar navedenega razloga in pa, ker ste zapisali, da so strani Tabora odprte vsem, Vam želim sporočiti naslednje:

Dr. Stanko Kociper je v „Vestniku borcev“ (št. 3, l. 1.) na strani 72, v prvem odstavku zapisal, da so v Slovenskem Narodnem Odboru združeni politiki dne 5. maja 1945. leta na nemškem poveljstvu v Kazini od nemškega SS-generala Erwina Roesenerja dobili oblast in s tem uradno, po vseh pravnih in moralnih načelih prevzeli edino odgovornost za vse, kar se je po tem datumu zgodilo.

To trditev je dr. Kociper večkrat ponovil v imenovanem „Vestniku borcev“ na str. 72, 73 in 75) ter v „Taboru“ (št. 3-4, str. 59).

Podpisani sem želel dognati resnico o gornji dr. Kociprvi trditvi. Zato sem povprašal nekatere tedanje člane Narodnega odbora za Slovenijo, kaj jim je znanega o tej stvari. Dobil sem naslednje odgovore:

Dr. Joža Basaj, ki je za dr. Kocipra „osebno neoporečna poštenjačina in brez dvoma velik katoliški idealist“, je izjavil, da se ni nikoli zgodilo, da bi slovenski politiki, združeni v Narodnem odboru za Slovenijo, prevzeli dne 5. maja 1945 v Kazini od Nemcev oblast.

Dr. Celestin Jelenc mi je sporočil v svojem pismu, da je „popoln nesmisel to, da bi NO dne 5. maja 1945 prevzel oblast iz rok Nemcev.“

G. Marko Kranjc mi je v svojem pismu z dne 4. aprila t. l. izjavil, da je bil dne 5. maja 1945 navzoč na sestanku, ki ga je sklical SS-general Roesener, da pa tedaj ta general ni nikomur izročil oblasti.

Dr. Tine Debeljak mi je ustno izjavil, da njegov tast ravnatelj Bogumil Remec, ki je bil član Narodnega odbora in ki mu je vedno zaupal vse važne politične zadeve, ni nikdar ničesar povedal o prevzemu oblasti, ki ga omenja dr. Kociper.

Vse navedene priče torej soglašajo v tem, da slovenski politiki, združeni v Narodnem odboru za Slovenijo, niso nikdar prevzeli oblasti od Nemcev. To potrjuje tudi dejstvo, da je večina slovenskih politikov že istega dne, ko naj bi prevzela oblast od Nemcev — t. j. 5. maja 1945 — zapustila domovino in skupaj z ostalimi slovenskimi begunci odšla na begunsko pot. Tudi noben nemški in tudi noben komunistični vir ne govori o tem prevzemu oblasti, kar bi — zlasti komunisti — gotovo storili, če bi se to resnično zgodilo, že zato, da umažejo slovensko politično vodstvo.

Iz povedanega torej sledi, da Nemci niso izročili oblasti slovenskim politikom, ki so sestavljali Narodni odbor za Slovenijo in da ti slovenski politiki te oblasti tudi nikdar niso prevzeli. Temelj, na katerem je dr. Kociper zgradil odgovornost slovenskih politikov za vse, kar se je po 5. maju 1945 zgodilo, torej ne drži.

Zahvaljujem se Vam, gospod urednik, za objavo gornjih vrstic ter Vas lepo pozdravljam.

Rudolf Smersu, l. r.

DR. STANKO KOCIPER

MNENJA IN DEJSTVA

Vsako človeško bitje ima naravno pravico do dolžnega spoštovanja, dobrega imena in do svobode, iskati resnico... pa končno do objektivne informacije o javnih dogodkih.

(Enciklika *Pacem in Terris*)

V „Vestniku“ št. 6, 1964 Pavle Rant v odgovor na moje stališče do prispevka prof. Janeza Gruma, ki je pod naslovom „Zgodovinsko gradivo k našim zadnjim dnevom v Ljubljani leta 1945“ navajal izvajanja pokojnega msgr. Škerbca na občnem zboru ZDSPB leta 1960, objavlja z nekimi svojimi komentarji pismo pokojnega dekana z dne 19. 6. 1963.

Kot vse, kar je v zadnjih letih prišlo iz miselnega okolja Pavla Ranta, tudi ta prispevek — navzlic namenu, ki si ga je z njim postavil — v ničemer ne zmanjšuje pravne in zgodovinske odgovornosti 3. majskega Narodnega odbora za vetrinjsko žaloigro.

Že uvodni komentar Pavla Ranta ne odgovarja dejstvom. — Kdor koli je moj članek prebral zadosti resno, ne more biti enakega prepričanja s Pavlom Rantom, da po mojem mnenju Grumovo „navajanje besed msgr. Škerbca niso izraz resničnega mišljenja pok. dekana“. V omenjenem članku samo obžalujem, da Janez Grum ni objavil svojega prispevka še za življenja dekana Škerbca, ker bi tako lahko „na isti ravni, iz oči v oči pojasnili mnoge stvari“. — Res pa je, kar pravi Pavle Rant, da „dekanovim izvajanjem ne dajem vere“, prav tako, kot jim je ne bo mogel dati noben res

nepristranski zgodovinar. Proti dejstvom namreč samo „resnično mišljenje“ ni moglo, ne more in ne bo moglo nič, čeprav je — dekanovo.

Tudi samo pismo pok. msgr. Škerbca z dne 19. 6. 1963 ne more v ničemer zmanjšati odgovornosti 3. majskega Narodnega odbora in tudi ni nikakšno gradivo v smislu, kakor ga z objavo zasleduje Pavle Rant. — V nekem oziru bi bilo celo mnogo bolj preudarno, če ga Pavle Rant ne bi dal nikoli v javnost.

1. Dekan Škerbec s svojim pismom postavlja na glavo vso pompoznost, ki so jo nekateri — med njimi uradni vestnik SLS „Domoljub“ — skušali pripisovati nesrečnemu Bajlečevemu prikazu naše tragedije, ko pravi:

„Dr. Bajlec je prišel v Ljubljano nekoliko kasneje* in se mi zdi, da vsega razvoja ni jasno doživel.“

2. Dekan Škerbec s svojim pismom postavlja na glavo tudi namen, ki ga je zasledoval Pavle Rant, ko je v „Vestniku“ priobčil prispevek prof. Janeza Gruma — po dekanovi smrti. Msgr. Škerbec namreč piše:

„Sporočil sem mu (prof. Janezu Grumu — S. K.), da to lahko priobči kot poročilo, kaj sem govoril na dotičnem občnem zboru.“

Pok. dekan se je torej resno zavedal, da njegov priložnostni govor ni bil nikakšno zgodovinsko gradivo, posebej, ker takoj nato v pismu nadalje pravi:

„Jaz nočem sedaj nekako posegati v ta prepir. Dolžnost Narodnega Odbora je, da vse pojasni, in če ta noče, potem nima pomena, da bi se jaz v to vtikal.“

Zadovoljen sem, da mi ni treba spreminjati mnenja o dekanu Škerbcu in polemizirati s pokojnikom, s čemer se je prizadeval oskruniti njegov spomin urednik „Vestnika“ Pavle Rant.

Z ozirom na ostalo vsebino Škerbčevega pisma, ki ga objavlja Pavle Rant pod mastnim naslovom „Gradivo k Vetrinju“, sledeče:

I. Msgr. Škerbec piše:

„Zame je čisto jasno, da so Angleži vrnilo našo Narodno vojsko, ker so bili prepričani, da je to Rupnikova vojska. Ko bi bil žel general Rupnik z Narodnim Odborom ob pravem času, bi se bila izvršila ločitev naše Slovenske vojske od nemške vojske — in bi ne bili prišli pred Angleže kot Rupnikovi domobranci. Ti neizkušeni ljudje, ki so hodili okrog Angležev in pripovedovali, da je vse to Rupnikovo domobranstvo, so največ krivi vrnitve.“

Dekan s prvo besedo jasno poudarja, da je to njegovo osebno, subjektivno mnenje. Ne dekanu, ne nikomur drugemu nikdo ne more zabraniti, da si o neki stvari ustvari svoje, subjektivno mnenje, posebej, če je pri tem v toliki meri soudeležen, kot je bil pok. dekan Škerbec pri Narodnem Odboru. Vprašanje je samo, če takšno osebno, subjektivno mnenje opravičujejo tudi neizpodbitna objektivna dejstva.

* To „nekoliko kasneje“ je bilo okoli novega leta 1945.

Ko je vrhovni poveljnik na Kongresnem trgu bele slovenske prestolnice pozdravil četo svojih domobrancev z gromkim: „Domobranci, zdravo!“, je iz mladih, junaških prsi zaorilo v odgovor: „Bog daj!“ in v odmevu, ki je odjeknil pod nebo, so zaplapolale čiste slovenske zastave.

Ker ni prostora, si na kratko oglejmo samo nekatera:

1. Dne 5. maja 1945 dopoldne je Narodni Odbor kot suvereni predstavnik slovenskega naroda v Kazini v Ljubljani iz rok nemškega generala Erwina Rösenerja dobil oblast, se pravi, je postal vlada. To pomeni pravno dejstvo, ki povzroči celo vrsto pravnih posledic. Med temi je tudi ta, da je s tem trenutkom domobranstvo pravno avtomatično prenehalo biti Rupnikova vojska, četudi ne bi Narodni Odbor že v noči 3. maja 1945 za ves svet objavil dekreta o ustanovitvi Slovenske Narodne Vojske s svojim poveljstvom, v katerem ni bilo generala Rupnika. Četudi bi terej kdorkoli tistih privatnih „neizkušanih ljudi“^{***} iz kakršnih koli razlogov predstavljal domobranstvo kot Rupnikovo vojsko, tisti trenutek pozitivnega pravnega položaja domobranstva to ni moglo spremeniti. Poleg tega so pa tudi uradni predstavniki suverena Narodnega Odbora, ki so tudi prišli vsaj do predsobe adjutanta angleškega brigadnega poveljstva, lahko vsak trenutek z dekretom o ustanovitvi Slov. Narodne Vojske in njenem novem poveljstvu, v katerem ni bilo generala Rupnika, uradno dokazali, da niso „prišli pred Angleže kot Rupnikovi domobranci“. — Če torej hoče Narodni Odbor zvrniti odgovornost za vetrinjsko

^{***} Doslej še nikdo ni prinesel konkretnih dokazov, ki bi individualizirali te ljudi, pa neizpodbitno izpričali, kje, kdaj, s kom in kaj so govorili in delali v tej zvezi.

tragedijo na neke „neizkušene ljudi“, bo moral najprej dokazati, da ni bilo zasedanja slovenskega parlamenta v noči 3. maja 1945, da ni bila sestavljena provizorična vlada Narodnega Odbora, da ni bil objavljen dekret o ustanovitvi Slovenske Narodne Vojske, da ni bilo postavljeno posebno poveljstvo brez generala Rupnika — in da ni izšel rdeče obrobljeni slavnostni „Slovenec“ z datumom 4. 5. 1945, ki je vse to objavil za ves svet in ohranil za zgodovino.

2. Močna skupina srbskih četnikov generala Draže Mihajlovića in še močnejše enote srbskih dobrovoljcev generala Koste Mušičkega in dr. vsekakor niso bili — Rupnikova vojska, pa so jih Angleži vendarle izročili med prvimi.

3. Še pred „revolucionarnimi“ podvigi Narodnega Odbora je sam general Rupnik „izvršil ločitev naše Slovenske vojske od nemške vojske“, ko je dosegel razpust „Aufbaustaba“ in tudi dejansko prevzel samostojno vrhovno poveljstvo nad slovensko domobransko vojsko, ki mu ga je odvzel Narodni Odbor.

4. General Rupnik je tudi „ob pravem času šel z Narodnim Odborom“, se pravi, pri priči, čim ga je le-ta povabil na sestanek pri škofu dne 28. aprila 1945. (Da ne bo ponavljanja, naj bralci v tej zvezi prebero „Tabor“ 1964, št. 3-4, str. 49—59, do kakšnega rezultata je to pripeljalo.)

II. Pokojni msgr. Škerbec nadalje v pismu omenja sledeče svoje osebno gledanje:

„Jaz sem Rupniku povedal na škofiji, da ne moremo pred zaveznike pod njegovim poveljstvom, ko je on sodeloval z okupatorjem — par dni še pred nemško kapitulacijo rohnel proti Angležem in Amerikancem — toda povedal sem mu tudi, da ga bomo mi branili pred zavezniki... Ko bi bil general Rupnik v Avstriji, bi ga skrili naš odbor in rešili, kakor smo rešili Vuleta.“

Objektivna dejstva so sledeča:

1. Prav msgr. Škerbec je v svojih „Spominih in reminiscencah“ (1947) odločno pribil, da se je gen. Rupnik prijel odioznega mesta „kolaboracionista“ šele, ko ga nikdo od odgovornih politikov ni hotel prevzeti. Kaj bi bilo z razbitimi ostanki protikomunističnih borcev po Turjaku in Grčaricah, kakšna je bila nadaljnja borba proti komunizmu in kakšna bi bila končna osebna usoda mnogih politikov, ki so v senci Rupnikovega „kolaboracionizma“ pripravljali podvige Narodnega Odbora, če tudi gen. Rupnik ne bi hotel prevzeti tega mesta? — Ko je že bil na poti Italijan, ki bi zopet zasedel ljubljansko vladno palačo kot visoki komisar takratne Mussolinijeve fašistične socialne republike, je gen. Rupnik — na uradni predlog škofa Gregorija Rožmana in ne, ker bi se sam silil — šel v vladno palačo kot slovenski prezident. Ko odgovorni politiki med svojimi vrstami niso našli žrtve, ki bi hotela zaradi pomaganja trpečemu narodu zaigrati svoje osebno ugodje in čast, je gen. Rupnik bil pripravljen prevzeti odgovornost za to odiozno, zaradi takratnega mišljenja politično samomorilsko mesto, ker mu je bila po skrbi usoda naroda.

2. Ko je gen. Rupnik mesto slovenskega prezidenta prevzel in dal z domobranstvom osnove in možnost edinega resnega odpora proti komunizmu, se je popolnoma zavedal, da je to pomenilo njegovo osebno žrtev. Poznana in izpričana je njegova norma iz tistih dni, ko je delegaciji, ki ga je prišla prosit, da prevzame mesto prezidenta, brez vsakršne bombastične, patetične teatralnosti rekel: „Če je s tem kaj pomagano, bom tud d... žrl...!“ — Kdo izmed politikov je bil to pripravljen? — Ta sicer neliterarni, pa zato tem bolj pristen izrek, je norma, po kateri je gen. Rupnik za **pozne rodove zglede resničnega velikega politika v pravem smislu pojma** — in ne političantskega špekulanta in hazarderja na račun koristi narodne skupnosti.

3. Rupnik še pomislil ni, da bi šel na vrat na nos z domobranci „pred zaveznike pod njegovim poveljstvom“. — Ohranjeni so njegovi javni govori in drugi dokumenti, ki pričajo, da je mislil ostati z domobranci v skrajnem slučaju tudi kot „beli partizan“. Tudi na sestanku z Narodnim Odborom pri škofju dne 28. 4. 1945 je večkrat in odločno poudaril, naj Narodni Odbor sestavi ekipo, ki bi odšla k zaveznikom iskat stike in poročala, kakšne primerne korake bi bilo potreba podvzeti. (Glej „Tabor“ 1964, št. 3-4, str. 53.) — Ni bil general Rupnik, ki bi domobrance čez drn in strn odvedel k „zaveznikom“. To je brez vsakršnega predhodnega jamstva in tudi brez Rupnikovega poveljstva storil Narodni Odbor. Prav v tem je bila vsa in tudi edina bistvena razlika med njim in Narodnim Odborom, ker je gen. Rupnik hotel civilno oblast predati takoj Narodnemu Odboru, vojsko pa zadržati v svojih rokah, dokler nova vlada pri zaveznikih ne ugotovi, kaj bi bilo primerno storiti.

4. Msgr. Škerbec je očitno pozabil, da je gen. Rupnik s „sodelovanjem z okupatorjem“, ki ni nastalo iz osebne nagiba, začel „žreti d...“, v katererega so narod ob Grčaricah in Turjaku potisnili isti politiki, ki so šli pozneje z Narodnim Odborom. Ker msgr. Škerbeca ni več mogoče na to spomniti, bi bilo dobro, da bi namesto njega kdo drugi — mogoče kar Pavle Rant — nekoliko analiziral ljudi, ki so sestavljali vlado Narodnega Odbora in 3. majski parlament. Ne bo se mu treba preveč truditi, pa bo med njimi naletel na imena, ki so **obremenjena z večjim madežem sodelovanja** kot general Rupnik. Zakaj **njih prostovoljno sodelovanje z okupatorjem** izvira še iz prvih nesrečnih dni naše okupacije leta 1941, ko je gen. Rupnik še bil v nemškem vojnem ujetništvu in ko še ni bilo komunistične revolucije, ki se ji je bilo praktično mogoče upreti samo z orožjem, ki je prišlo iz okupatorskih skladišč. — Za vse to so namreč vedeli tudi komunisti; ti pa so takrat kot resnični in ne samo namišljeni zavezniki imeli pri Angležih vse drugačno besedo kot Narodni Odbor in so tudi prišli dalje kot do brezuspešnega dolgega čakanja v predsobi adjutanta brigadnega poveljstva v Celovcu...

5. Gen. Rupnik se po odstavitvi v svojem begunstvu v Avstriji navzlic temu, da je „par dni še pred nemško kapitulacijo rohnel proti Angležem“, ni pomišljal sam javiti angleškemu divizijskemu poveljniku gen. R. K. **Arbuthnot-u** v Millstattu na Koroškem, čim je tja prišlo angleško poveljstvo.

In gen. R. K. Arbuthnott je njemu in njegovemu spremstvu pustil celó orožje, ki smo ga prostovoljno oddali šele, ko nas je angleška vojaška vlada na zahtevo jugoslovanske misije poslala v ujetništvo, iz katerega je bil gen. Rupnik po prevozu v Italijo — spuščen na svobodo.

6. Ker je msgr. Škerbec mrtev, naj kdo drugi — mogoče tudi kar Pavle Rant — dokaže, kako naj bi Narodni Odbor generala Rupnika „brnil pred zavezniki“, če ni mogel obraniti niti svojega predsednika dr. Joža Basaja pred dolgimi meseci zapora v „special penu“ angleškega koncentracijskega taborišča v Wolfsbergu, kjer sva složno delila usodo in kjer sem se tega poštenjaka naučil visoko ceniti.

7. Generala Rupnika so Angleži prepeljali v Italijo, daleč od jugoslovanske meje in ga izpustili na svobodo — v Fermo. Ne mislim se na tem mestu na novo spuščati v to, če je res ali ne to, kar je izpričal glavar Franc Maršič (Vestnik, XIII. 8, 1962). Toda zaradi navedene trditve dek. Škerbea je treba vprašati: Zakaj ni Narodni Odbor generala Rupnika vsaj človeško toplo sprejel v Serviglianu, kamor je prišel kot svoboden človek in ga takrat ni bilo treba — ne skrivati, ne reševati? — Takrat je vendar imel v taborišču Servigliano na moč pomembno besedo dr. Žitko nesrečnega spomina! Ali pa pomeni „reševanje in skrivanje“ to, da dr. Tine Debeljak ni šel obvestit gen. Rupnika, ko je dr. Miha Krek že vedel, da ga bodo Angleži na ponovno jugoslovansko zahtevo zopet zaprli? — Samo topel človeški pozdrav bi takrat v Rupnikovi osamelosti in razočaranju pomenil ogromno! Tako pa je gen. Rupnik šel svojo usodno pot in je moral prevzeti nase poslednjo odgovornost za vse, kar se je zgodilo do 5. maja 1945, dokler je bil prezident. Zaradi tega pravnega dejstva je torej moral prevzeti odgovornost ne samo za svoje „sodelovanje“ in „rohnenje proti Angležem“, ampak med drugim tudi za Javornikov govor, ki ga omenja Pavle Rant v svojem zgrešenem komentarju, in druga dejstva, pri katerih ni bil naravnost udeležen in nad katerimi ni imel nikakšnega vpliva, temveč so nastala mimo njega in celó proti njemu, kot n. pr.: nesreče, ki so jih povzročale premnogokrat neodgovorne „čence“ Informativne pisarne; zločinski postopki „Črne roke“, za katero so stali nekateri poznani politiki; nekateri postopki P. P. (Politična Policija); način borbe proti komunizmu, kakor si jo je predstavljal poveljnik na Barju itd., itd., itd. — Prav tako je sedaj na vrsti Narodni Odbor, da zaradi pravnega dejstva, da je dne 5. maja 1945 prevzel vlado, prevzame tudi odgovornost za vse, kar se je zgodilo po tem dnevu. — (Nihče mu seveda ne sme in tudi ne more prepovedati, da se brani. Nasprotno. Ima vse moralne in pravne pravice do tega. Toda vsa njegova obramba je ničeva, če skuša metati odgovornost za dejstva po 5. maju 1945 na mrtvega človeka, ki je s tem dnevom postal navaden zasebnik in povrh še zdemec. Narodni Odbor pa po vseh pozitivnih pravnih normah odgovorna oblast. To je pravno dejstvo, ki prinaša za seboj kompleks pravnih posledic, katerim Narodni Odbor ne more uiti. Ali pa mora dokazati, da ni proglasil svoje provizorične vlade, izdajal dekretov itd., itd., skratka, — da ga sploh ni bilo!

8. Govoriti o tem, kako so „rešili Vuleta“, ni moja stvar. Vule Rupnik ima na razpolago zadosti gradiva in tudi intelektualnih sposobnosti, da sam

pojasni svoje odnose do Narodnega Odbora že v domovini, ob prihodu na Ljubelj, za časa bitke ob prehodu čez dravski most pri Borovljah, v Ve-trinju, pri njegovi rešitvi itd. — do današnjih dni; — če se mu seveda zdi primerno in vredno...

V ostalem se pa popolnoma strinjam s Pavlom Rantom, da bi bilo „silno bolj modro“ ne „pisati dolgih člankov na domnevah netočnega nava-
janja msgr. Škerbea“, ker te čenče ne vodijo do cilja, ki si ga je postavil. Ne morejo voditi, ker so dejstva pač drugačna!

RAZLIČNI POGLEDI

Nekateri tožijo, da je med nami misijonski poklic že popolnoma zamrl. Po zadnjih vesteh —verodostojnih seveda— pa kaže, da je ta trditev povsem neosnovana. Pojavili so se namreč med nami protikomu-nističnimi izseljenci ljudje, katerim se je vzbudil nenadoma čut za misijonsko delovanje. Navezali so stike z jugoslovanskimi komunistič-nimi poslaniki in diplomati ter zahajajo celo na njihove domove. Pra-vijo, da jih mislijo spreobračati. Naravnost ginljiva je ta njihova apostolska gorečnost! Ne, ne! Misijonsko poklic še ne bo tako kmalu ugasnil med nami.

Gospod urednik! Kadar se bo tem našim gorečnikom posrečilo spreobrnuti vsaj enega titovskega diplomata, prosim, da rezervirate prostor za objavo tega izrednega dogodka v „Taboru“. Morda bo po tem vzgledu turistom—misijonarjem, ki so že v zaslužjeni domovini, prišlo celo na misel, spreobrnuti Tita samega, kar bi utegnilo sprožiti masivno spreobračanje komunistov!

Kot neverni Tomaž želim samo mnogo uspeha pri tem „aposto-latu“, z vročo tihó željo, da se ne bi zgodilo obratno.

Š. Lujo

Ko sem prebral uvodnik majske številke „Tabora“, sem se zamislil in prišel do logičnega zaključka, da smo nič več in nič manj kot sračje gnezdo. Tam pravi urednik, oziroma avtor članka, da nismo ne to ne ono, in da smo vse to.

Menim, da mora imeti vsaka organizacija svoj jasen program, svoj jasen pogled na vse stvari in določeno začrtane smernice in jasno stališče do vseh važnih in temeljnih vprašanj. Naš list pa kot zgleđa tega nima. Edino poudarja, da je dosti, oziroma ogromno, da smo protikomunisti.

To je vse premalo in nepopolno. Potemtakem ima med nami mesto vsak nemčur, vsak italijanaš, vsak madžaron, samo da je protikomunist. Ne, bratje borci, to stališče je stoođtoto zgrešeno. Če smo mi narodna vojska,

moramo zastopati narodno stališče. Moramo biti na edino pravilni liniji narodne obrambe in narodne zavesti. Braniti moramo narodne koristi.

Naš narod je majhen in živi na življenjsko važnem področju Srednje Evrope. Preko njega gredo vse važne poti od juga na sever in od vzhoda na zahod. Naši sosede, Nemci, Italijani in Madžari imajo pohlep po naši zemlji. To nam dokazuje zgodovina in v najnovejši dobi leta 1941, ko so po okupaciji Jugoslavije razkosali Slovenijo na drobne kose in ni ostalo od nje niti imena. Zato med nami ne sme biti mesta za one, ki zlonamerno ali dobrohotno sanjarijo o neki nezavisni Sloveniji ali Srednjeevropski federaciji (obnovljeni Avstriji zloglasnega spomina).

Naša organizacija je bojovniška in slovenska. Da bo v resnici taka, moramo, bilo to nekaterim prav ali ne, jasno začrtati naše smernice in program. Zavzeti moramo jasno stališče do vseh osnovnih vprašanj naše narodne samobitnosti. Zato moramo v našem listu zastopati ta stališča:

1. Tabor je glasnik vseh protikomunističnih slovenskih borcev.
2. Tabor je kot tak absolutno strankarske nepriladnosti.
3. Tabor je branilec slovenskih narodnih interesov.
4. Tabor zastopa stališče Slovenije v federativni in demokratični Jugoslaviji.
5. Tabor se bori za osvobodjenje izpod tujega jarma Trsta, Gorice, Beneške Slovenije, Koroške in Porabja.

Do teh vprašanj naš list in narodna organizacija borcev ne moreta biti nevtralna. To so življenjska vprašanja. Če hočemo biti res v obrambo našemu narodu, moramo biti jasni in odločni.

Ne smemo misliti, če bomo neopredeljeni in mlačni do vseh vprašanj, da bomo močni in številni. V življenju posameznikov in organizacij ni važna kvantiteta, ampak kvaliteta. Bolje, da nas je malo, pa da smo trdni, složni in odločni. Kar je suhih vej na narodnem telesu ali v naši organizaciji, jih odžagajmo. Tako bo naše drevo lepo rastle in se razvijalo.

Brez strankarskih prenapetosti in šovinističnih separatistov, ki služijo interesom Rima in Dunaja, bomo lažje in boljše delovali. Vsem strankarjem povejmo, da naša organizacija ni noben politični komite. Vsem separatistom pa povejmo, naj se dobro pouče v naši zgodovini. Tam se bodo lahko prepričali, da je jugoslovanska ideja započeta že v kralju Samu in se vije skozi našo zgodovino vse do današnjih dni. Čemu bi razbijali, kar so naši očetje zgradili in po čem so naši pradedje hrepeneli?

Vsem onim, ki vidijo v Jugoslaviji nevarnost za njihovo „katolištvo“, pa povejmo, naj se zgledujejo v Vodniku, Gregočiču in Jegliču, da ne omenim še brezštevilne vrste drugih odličnih cerkvenih dostojanstvenikov, ki so bili apostoli jugoslovanskega bratstva. Spomnijo naj se tudi na koroške Slovence, kjer jim prav Cerkev krati osnovne narodne pravice. Spomnijo naj se na Italijo, bodisi sedanjo ali predvojno, kjer vključno katolištvu trpe še vedno naši bratje. Spomnijo naj se tudi na sedanjega papeža Pavla VI., ki se je objel v Jeruzalemu s pravoslavnim patriarhom Atenagorasom.

Spomnijo naj se tudi na velikega Strossmayerja, ki je rekel, da „svaki brat je mio, koje vere bio“.

Nam je usoda naložila nalogo, da združimo sile in da složno stojimo na branikih in okopih našega naroda. Če hoče biti naš list res „TABOR“, mora biti enak onim taborom, ki so branili slovensko zemljo in slovenski narod proti Turkom. Pozabimo na medsebojne razprtije, razčistimo pojme, in vsi kot en mož združeni pod našo trobojnico, prisezimo zvestobo narodu in domovini.

Jože Lovrenčič

Ko sem bral odlično razpravo Radvivoja Riglerja „Naša borba proti komunizmu danes“, sem se ustavil na 94. strani „Tabora“ pri sledečem stavku: „Vsaka politična demokratska stranka bi morala imeti mladinskega referenta, ki bi skrbel za strankin naraščaj in za njegovo demokratsko vzgojo.“

Pri tem sem se spomnil na mnoge učenjake v državoznanstvu, ki se v svojih razpravah obširno bavijo s pojmom državne ideje. Vsi, ki jih poznam po njihovih delih — tako npr. univ. profesorji Gumpłowicz, Filipović, Seidler in Schrott — o se postavili na stališče, da je osnova državne ideje družinska vzgoja, ki naj jo nadaljuje in končuje šola v tesnem sodelovanju s starši v posebnih vajah v ljubezni in strpnosti do bližnjega. Ti strokovnjaki misel državne ideje v svojih razpravah istovetijo s pojmom demokracije. V vseh teh razpravah nisem nikjer našel na poudarjanje potrebe po nekem mladinskem referentu.

Za zelo poučen vzgled pravilnega pojmovanja demokracije oziroma državne ideje nam lahko služi življenje vzhodnih Tirolcev v Avstriji. Ti ljudje spoštujejo in cenijo vsak poklic in stan. Značilno je npr., da se Tirolec po telefonu predstavi: „Hier spricht Bauer Mascher“ (Govori kmet Mascher). Tako v vsakem poklicu. Na Tirolskem so zelo spo-

štovani starši; takoj za njimi duhovniki, učitelji itd. številne družine se preživljajo skrajno skromno; pa ima kljub temu vsaka občina najmodernejšo šolo, vzorno oskrbovane cerkve in občinske domove. Marsikateremu Slovincu, ki zna nemški, bi priporočil branje njihovega tednika „Osttiroler Bote“. Iz njega bi se lahko naučil mnogo prave demokracije, pa tudi videl odlične uspehe te demokracije na kulturnem in gospodarskem poprišču. Kako slabo žetev ima na Tirolskem komunizem, nam pove samo ta primer izza časov ob koncu druge svetovne vojne: Pri volitvah, ki so se takrat vršile, je bilo v vsem okraju organiziranih 200 komunistov; volilo pa je komunistično stranko samo 34 volilcev. In ta poraz so komunisti doživeli v času, ko še žlice ni bilo mogoče kupiti brez nakaznice, in ko je bilo njihovo mesto v razvalinah, prebivalstvo pa je silno trpelo na posledicah vojne.

Prosim, da me razumete: Vse kar sem napisal o demokratski vzgoji, nisem zabeležil z namenom, da bi delal destruktivno kritiko odličnega članka. Moja kritika naj bi bila strogo konstruktivne narave in z njo hočem samo dati novih vzpodbud piscem člankov in jih opozoriti, da ne dajejo komunizmu niti najmanjše možnosti, da bi našo vodo speljal na svoj mlin in v škodo prave demokracije.

Naši in tudi starši drugih narodov, ki so zaradi komunizma morali zapustiti svojo domovino, so zadosti okusili grozote in zlo komunizma in so se iz teh izkušenj tudi dovolj naučili. Zato so tudi žive priče, da

svoje otroke pravilno vzgajajo za demokracijo. In ti starši ne pogrešajo nikakšnih mladinskih referentov, ki bi lahko otroke odtujevali od toplega domačega ognjišča.

Rudolf Lukež st.

Nadzorni odbor

Z. D. S. P. B.

Toronto, 6. junija 1964

Okrožnica nadzornega odbora

VSEM ODBOROM, ZASTOPSTVOM in ČLANOM ZVEZE

Dragi člani!

V dopisu nadzornega odbora ZDSPB z dne 10. maja t. l. je bilo naznanjeno, da se bo 20. junija 1964 v Clevelandu vršil izredni glavni občni zbor. Na podlagi predlogov in dopisov, ki jih je nadzorni odbor prejel s tem v zvezi, je nujno, da ta datum preložimo na poznejši čas. Preložitev je potrebna zato, da bo nadzorni odbor imel priliko preštudirati vse predloge, ki jih je dobil, kakor tudi ta, da se tako da vsem organizacijam dovolj časa za priprave. Vsaka krajevna organizacija se mora temeljito pripraviti na ta zbor ali s članskim sestankom ali z izrednim občnim zborom svoje organizacije. Brez popolnega in iskrenega sodelovanja vsega članstva je izredni občni zbor brezpredmeten. Dolžnost nas vseh je, da poskrbimo, da bo organizacija spet zaživela in ostala resnično last vseh borcev ter tako vredna ideje, ki jo zastopa. To pa bo možno le tedaj, če bomo vsi iskreno sodelovali. Čas je, da ob spominu na naše mrtve junake pozabimo na osebna trenja ter odstranimo ovire, ki nas razdvajajo. Prisluhnimo drug drugemu in sklenimo: „Kot nekdanj v borbah, hočemo biti tudi danes povezani z vezmi iskrenega prijateljstva, ki je bilo potrjeno s krvjo naših najboljših soborcev. Brez podpihovanja in prišepetavanja sklenimo, naj bo tudi danes naša največja naloga borba proti komunizmu. Naša povezanost bo zaslužnjem bratom vlila novega upanja po svobodi, nasi invalidi bodo prejemale pomoč, naši mrtvi pa bodo s ponosom gledali na nas in naše delo. Ta naloga je tako velika, da se je moramo lotiti brez sektaštva in sovraštva, potrebna nam je povezanost in ljubezen. Dosegli jo bomo le, če bomo pripravljene na žrtve, pripravljene odpustiti in zapustiti pot zagrizenosti in trmoglavosti ter kreniti na pot sloge in resničnega prijateljstva. Naš naslednji občni zbor naj bo manifest sprave, dokaz, da smo skupni interes postavili nad osebne malenkosti. Če bo v tem pogledu vsak storil svojo dolžnost, potem bo ta zbor res zbor edinosti, ki bo organizaciji dal novega zagona in moči. Brez žrtev in odpovedi pa tega gotovo ne bomo dosegli. Zato, dragi soborci, poglobimo se vase in zajemimo iz globine svojih duš tisto ljubezen, ki smo jo nekoč delili s soborci na terenu. Skrajni čas je, da se zresimo in pozabimo malenkosti, če hočemo ostati zvesti idealu naših vzornikov. Zato vas v imenu vseh borcev in v imenu

vseh pomorjenih, katerih spomin obhajamo prav te dni, prosim in rotim: **STREZNIMO SE VSI IN DRUG DRUGEMU POMAGAJMO, DA SE NA OBČNI ZBOR ISKRENO IN DOBRO PRIPRAVIMO.**

Mnogo problemov imamo, katere moramo rešiti takoj, potem pa bomo šli prekvašeni na delo. Nadzorni odbor vam bo v naslednjih 14. dneh poslal nekaj predlogov za izpopolnitev našega statuta, obenem vam bo sporočil tudi ostale predloge za zbor. Čas in kraj zбора bo javljen kasneje. O vsem temeljito razpravljajte, potem pa svoje misli, želje in predloge sporočite podpisanemu, da jih bomo koordinirali in pripravili za zbor.

Jasno je, da bomo morali na zboru rešiti več vprašanj, ki zavirajo delo organizacije:

Treba je rešiti vprašanje in poslanstvo glasila;

prav tako tudi vprašanje glavnega odbora, oziroma izvoliti nov glavni odbor;

Izpopolniti moramo organizacijska pravila, da bo v bodoče vsem jasno, kakšne naloge in dolžnosti imajo člani, krajevni odbori in organizacije;

V kolikor so po posameznih krajevnih organizacijah nastali problemi, naj organizacije te probleme same rešijo pred zborom. Če se rešiti ne dajo, jih bo nujno moral reševati občni zbor in to na demokratičen način..

Izredni občni zbor bo zbor delegatov, zato morajo biti delegati dobro pripravljene nanj. Dobro morajo vedeti, kaj člani od njih zahtevajo in kakšno stališče naj v njih imenu zavzemajo do posameznih problemov. Dalje so delegati vsi, ki imajo vsaj 15 polnomočnih pooblastil posameznih članov. Da se izognemo komplikacijam in zlorabi, vsi tisti, ki so postali člani po zadnjem rednem občnem zboru, nimajo pravice glasovanja. V kraj. organizacijah kot so Toronto, Cleveland in Argentina, kjer je maenje članstva javno deljeno, so odbori dolžni dati članom možnost tistih zastopnikov, katere si sami izberejo. Če odbori tega ne bodo upoštevali, bo nadzorni odbor tem članom v omenjenih organizacijah sam določil zastopnike. Tako bodo na občnem zboru res zbrani delegati in zastopniki, ki bodo predstavljali resnično voljo in željo vseh članov.

Poleg delegatov bodo na občnem zboru upravičeni le člani zadnjega gl. odbora. Dalje zastopnik glasila „Tabor“ in vsi drugi, ki dokažejo s pisnim pooblastilom, da so na zbor prišli na željo najmanj 15 članov. Vsi drugi se zboru ne bodo mogli udeležiti, da se tako prepreči brezplodno razpravljanje in pridobi čas za konstruktivno delo.

Prosim, da to okrožnico jemljete na znanje. Čimprej nam pošljite odgovore na gornje točke, skupaj z vašimi predlogi za občni zbor, v kolikor tega že niste storili. Kakor hitro bo to urejeno, bomo določili datum in kraj občnega zboru.

V upanju na vaše iskreno sodelovanje vas vse iskreno pozdravljam

Stane Lamovšek

predsednik nadzornega odbora ZDSPB
76 Cherrywood Ave, Toronto, Ontario
Canada

SINKO – GORŠE ŠTEFAN

Gorše Štefan iz Krke pri Novem mestu je padel 6. avgusta 1944. leta v borbi s komunisti v Sošicah pri Žumberku. Ni mi mogoče, da bi opisal natančneje njegov življenjepiš. Povem pa, da je v delu. Za dvajsetletnico njegove smrti bi rad le spomnil vse tiste soborce, ki so ga poznali, da se v veliki hvaležnosti poklonimo njegovemu duhu in vsak zmoli en očenaš za pokoj njegove blage duše. Štefan, mlad, vedno nasmejan, prikupen fant je bil vzor slovenskega vojaka brez vsakega ugovora.

Po vojni sem zvedel, da so komunisti izravnali njegov grob na pokopališču v Šmihelu pri Novem mestu.

Dragi, nepozabljeni soborec, Štefan!

Izravnali so Tvoj grob, da bi zabrisali zločin nad tabo in narodom. To je viden dokaz, da se zavedajo zločina in v nebo vpijoče krivice. V veliki zmoti so. Tvojega duha, ki živi med nami in pri Bogu, pa ne morejo zbrisati nikol. TonajT bov tolažbo, dokler Ti ne bomo popravili mi gomile Tvojega počivališča. Hvala Ti, Štefan, za vse. Počivaj v miru!

V imenu vseh Tvojih soborcev

Jože Štefanič

Pokojni Štefan Gorše je bil domobranec Mrakove, t. j. 34. čete, ki je bila ena najhrabrejših čet novomeške zaščite ter je bila zaradi tega vključena v novomeški udarni bataljon. Tudi pokojni Potočar Anton je pripadal tej četi in poveljeval prvemu vodu ter je bil Mrakov namestnik. Ostalo je le še nekaj borcev te slavne Mrakove čete, ki je nešteto krat zadajala smrtne udarce komunistom. Tako je tudi onega dne, ko je padel Štefan uničila v zgodnji jutranji uri cel odred hrvaških komunistov v sami Hrvaški, t. j. v Sošicah v Žumberku. Hrvaški komunisti so namreč od časa do časa upadali in ropali po Dolenjski; zato jim dolenski hrabri borci niso prizanašali in so jih zasledovali na samo Hrvaško.

MR HAR JANEZ

Mrhar Janez se je rodil v Blatih na Dolenjskem junija leta 1919. Leta 1940 je bil poklican v vojaško službo v Ptuj. Ob razpadu Jugoslavije je bil zajet od Nemcev in je bil v ujetništvu tri mesece; ko je prišel domov, je bil po nekaj mesecih odpeljan v znano italijansko taborišče Rab. Vrnil se je z Raba ob razpadu Italije; ker so njegov dom zasedli komunisti, se je skrival v Dolenji vasi in Prigorici. Ob prvi

priliki je šel v Ljubljano k domobrancem; z njim sta šla tudi njegova dva brata France in Mirko. Poslan je bil v 62. četo v Kočevje in se je boril kot zvest borec. Bil je tudi v Vetrinju; sreča mu je bila dana, da se ni vrnil z ostalimi domobranci.

Svoja begunska leta je preživel v Spittalu na Koroškem. Tam se je tudi poročil s Francko Levstik. Leta 1948 sta pa odšla v Argentino in si ustvarila lasten dom v mestu Córdoba. Živela sta srečno in zadovoljno s svojo hčerko. Ko je pred štirimi meseci zbolel, so ga odpeljali v bolnišnico, kjer so mu dali vso pomoč. Dne 26. julija 1964 pa je zatisnil svoje trudne oči v lastni hiši in odšel po večno plačilo k Vsemogočnemu. V Argentini zapušča ženo in hčerko Francko ter svake in nečake, v domovini pa mater, dve sstri in enega brata. Drug njegov brat pa živi na Koroškem.

Naj mu bo lahka argentinska zemlja!

IZ PISEM

Cleveland, avgusta 1964.

Ko berem članke v Taboru, moram priznati, da pisci teh čankov žrtvujejo mnogo časa, da ovekovečijo junaštvo in mučeništvo idealnih borcev za rešitev vere in svobode Slovencev. Pisci teh člankov tudi trajno spominjajo nas preživete Slovence na upravičeno borbo domobrancev in četnikov med drugo svetovno vojno. Naša takratna mladina, ki danes že dorašča v može in žene, se iz vseh teh člankov lahko pouči, da ta borba nikdar ni imela namena, da bi za ceno tako visoko plačanega računa pripravljala toplo gnezdo tej ali oni stranki. Ta borba je imela edini pravi program: rešiti pred uničenjem življenja in premoženja Slovencev; dobrine, ki so jih ob trdem delu in potu morda skozi stoletja nabirale pridne roke naših prednikov. Ta borba je imela namen,

rešiti pred poginom pod komunizmom krščanstvo, ki je dolga stoletja naš nepisani zakon, ki je bilo človeštvu smernica za uspešno življenje med bratskimi narodi — pa tudi med vsemi narodi sveta. Vsaka velika sprememba v narodovem življenju pa ima svoj vzrok in povod, ki ga noben zgodovinar ne more zamolčati. Zato najprej poiščimo vzroke naše tragike, in šele potem, ko se nam je posrečilo najti te, sezimo po povodu naše žalost. Člankarjem bodimo hvaležni, da se tako nesebično trudijo najti vzroke tragedije, ki po krivdi Zahoda nimata primera v zgodovini našega naroda.

Rudolf Lukež st.

Godoy Cruz, julija 1964.

V prilogi ček za Tabor.

Vaš kreg v Bs. As. mi ni jasen in mi tudi ne ugaja. Kreg je zlo naše nesreče.

Ugaja pa mi dopis g. Toneta šušteršiča in bi želel dobiti njegov naslov, ker bi tega gospoda rad osebno poznal.

Pozdravljeni!

A. F.

New York, julija 1964.

Najprej naj čestitam vsem sotrudnikom „Tabora“. Končno sem ga dobil in mi je zelo všeč. Prepričan sem, da ste na pravi poti. Danes sem P. svetoval, da vam pošlje svojo povest. Ždi se mi, da bi to imelo odziv med bralci, če bi kot podlistek imeli sodobno povest. Tudi jaz se bom spravil k pisanju, čim uredim osušale zadeve, ki so sedaj pereče. Vsekakor korajžo! Zelo pametno je tudi vaše stališče. Držite se ga!

Pozdrave F. G.

Dragi g. urednik!

„Tabor“ redno prejemam. Zares sem vesel tega našega glasila. Že preje bi vam pisal, pa nisem utegnil. Vam moram čestitati za lepo urejen list in kar je še več, mnogo več, za pravo linijo, ki jo sledi, ki je last vseh demokratskih Slovencev.

Le tako naprej. V tem znamenju bo moč, edinstvo in zmaga.

Vaš soborec

J. K. — Avstrija

Cleveland, avgusta 1964.

„Tabor“ je ljudem jako všeč in tudi vedno prejemam denarna nakazila zanj. Zato korajžno naprej! Čestitam za tako lepo urejeni „Tabor“, ki je vreden nositi ime naše protikomunistične skupnosti. Denar prejmete v kratkem. Vse pri „Taboru“ prav lepo pozdravljam!

M. Z.

Spoštovani gospod urednik!

Mislil sem, da ste vsi že pozabili name, ker nisem prejel več Vestnika. Pred tednom pa sem dobil 5. številko Tabora in verjemite mi, da sem bil

veselo presenečen. Bal sem se, da ste tudi že vi ponovno pobili generala Rupnika. Pa vidim, da je še vedno junak in mu daste častno mesto. Tako je prav!

Saj pravijo, da ni večje ljubezni kot ona, ki se žrtvuje za druge. Kaj več še hočejo od pok. generala Rupnika?

Pozdrav

Vaš soborec Miro — Argentina

ZA BELEŽNICO

Povračilo

Potem, ko je razpravljal s Hruščovim v Petrogradu, je Tito govoril tudi v Varšavi, kako bi bilo mogoče zacementirati razpoke, ki so se začele odpirati v komunističnem svetovnem bloku, in po sestanku skupaj z Wladislawom Gomulko dne 2. 7. 1964 podpisal uradno izjavo, ki med drugim pravi:

Komunistične partije morajo doprinesiti svoj delež k rešitvi težav, ki so nastale v mednarodnem komunističnem gibanju, in **vzpostaviti edinost, naslanjajoč se na principe proletarskega internacionalizma...**

Tako Tito vrača severnoameriškim davkoplačevalcem dvatisoč tristo milijonov dolarjev, ki so jih le-ti morali plačati, da bi ga držali — izven sovjetskega bloka...

Ali damo, kar moremo?

V „Svobodni Sloveniji“ 17/27 (Bs. As., 2. 7. 1964) je M. S. (tajnik Narodnega Odbora Miloš Stare) pod navedenim naslovom napisal uvodnik, v katerem je med drugim zapisal tudi sledeče tehtne besede:

Ni dvoma, da emigracija s svojim konstruktivnim delom onim v domovini daje pogum in jim utrjuje upanje v lepšo bodočnost. Prav gotovo pa je tudi, da emigracija lahko s svojo brezbriznostjo, neresnostjo, nedelavnostjo ali celo medsebojnimi spori vzbuja malodušje v domovini in prinaša razočaranje — Ali damo in nudimo vsaj tisto, kar moremo? Ali vsak izseljenec, tudi vsak protikomunistični borec, premisli pri svojem dejanju, predno ga stori, in besedi, predno jo zapiše, če je v skladu s tem, kar domovina od emigracije pričakuje?

Škoda, resnično obžalovanja vredno je, da tajnik Narodnega Odbora ni povzdignil svojega glasu že pred devetnajstimi leti! Tako mogoče vsaj v emigraciji neodgovorni pisuni ne bi dolga leta nemoteno delali krivic in celó blatili prvoborcev naše protikomunistične vstaje, ki je lahko samo svetel vzgled vsemu svobodoljubnemu svetu...

Zrcalo naroda

Pod tem naslovom je „Oznanilo“ XVI/35 Bs. As., 26. 7. 1964 za nedeljo „dobrega tiska“ prineslo uvodnik, v katerem med drugim pravi:

Časnikarski poklic zahteva v prvi vrsti spoštovati pravi namen tiska, ki je: s širjenjem resnice in pravice prispevati k skupnemu dobru, k skupni blaginji. Resnica se mora v vsej polnosti izražati. Laž je samomor časnikarjevega ugleda v javnem življenju. Z lažjo pa je v najožji zvezi tudi razgaljenje nekaterih dogodkov in zavestno prikrivanje drugih. V isto vrsto spadata tudi površnost in pretiravanje. — Glavne časnikarske napake so zato: izmaličenje zdravega in tradicionalnega javnega mnenja; klevetanje oseb ali posameznih družb; stalno namigavanje proti veri in npravnosti; namerno poudarjanje slabosti in napak nasprotnika ali posameznih skupin; zadostitev nizkih nagonov: nedostojni oglasi, slike, neslane in dvomne šale; potvarjanje dejstev in izjav.

Od laži, ki jo je že leta 1946 natvezil slovenski časnikar londonskemu katoliškemu dnevniku „The Tablet“ o menjavanju Rupnikove vere zaradi karierizma, pa vse do najnovejšega datuma smo z grenkobo v srcu opazovali, da se tudi v emigraciji, ki bi morala biti upanje trpečega naroda v zasužnjeni domovini, prenekateri dopisniki in uredniki tudi našega „dobrega tiska“ niso vedno držali navedenih pravil.

NA UREDNIŠKI MIZI

M. K. Cleveland. Dr. Kociper nam je izročil pismo, ki si ga pisal najbrž po pomoti njemu. Ne on, ne mi od tu ne moremo ustreči tvoji želji. Domobransko uniformo pa si boš mnogo lažje oskrbel med bivšimi soborci v Združenih državah.

J. Š., Ranelagh. — Hvala za pismo. Če bo priložnost nanesla, ga bomo dobesedno objavili. Bodite brez skrbi; vi prav gotovo niste ničesar krivi! Včasih ljudje svojo dolžnost narobe razumejo; posebej, če se spuščajo na področje, ki ga ne poznajo in lahko zaidejo v bodljivke, ki oprasnejo. Potem pa se znašajo nad drugimi in govorijo stvari brez repa in glave. Ni vsak za vse! — Kar želite vi, je tudi naš prvenstveni namen: Združiti vse slovenske protikomuniste! — Na osnovi pravice — tudi za mrtve! Za te predvsem! — Pozdrav!

Rudolf Lukež st. Cleveland. Prav lepa hvala za dopis. Veseli smo ga. Ima samo eno napako: predolg je. Zato ga bomo razdelili na tri dele in skrajšali; pa bo kljub temu povedal vse, kar vam leži na srcu. Začetek je, kakor vidite, na drugem mestu že objavljen. Pozdrave!

Jože Lovrenčič. — Nimate razloga za zamero. Še manj imate pravico, da brez osnove tjavendan žalite. Vsebine vašega prvega članka naše „friziranje“ ni spremenilo. Samo ocedilo ga je in pripomoglo k vašemu ugledu. Nismo prisiljeni priobčiti vse dopise, ki jih prejmemo. Nismo dolžni vračati gradivo, ki ga ne objavimo. Niste edini in dolžnostni dopisnik „Tabora“.

KAR ZADEVA MENE, BI RAD POU DARIL, DA BOM V VSEH OKOLNOSTIH IN V VSAKEM SLUČAJU OSTAL Z NARODOM, IN ČE BO USODA HOTELA, BOM ZA TA NAROD V BOJU TUDI RAD PADEL. — DO KONCA ME BOSTE IMELI PRILOŽNOST VIDETI V BORBI SKUPAJ S SLOVENSKIM NARODOM, BRATSKIMI SRBSKIMI DOBROVOLJCI IN ČETNIKI TER VSEMI, KI SE NAM BODO V TEJ BORBI PRIDRUŽILI IN NAS PODPIRALI.

(Gen. Leon Rupnik v govoru preko ljubljanskega radia zvečer 21. aprila 1945.)

Mnogo prispevkov čaka na vrsto delj časa kot vaš, ki ga danes objavljamo — brez „friziranja“. Mnogi sploh ne bodo priobčeni. Pa nas zaradi tega doslej še nikdo ni opsoval. Ker so nam kritike dobrodošle in se jih nimamo za kaj bati, smo vaše „Sračje gnezdo“ priobčili kljub temu, da ne majniškega, ne uvodnika prve številke niste doumeli, in navzlic temu, da se spuščate v vprašanja, ki jih morate rešiti drugje, ne v „Taboru“. Prav tako pa boste zastonj čakali, da bi „Tabor..“ prinesel vaš prispevek „Kuba uči“. Ne samo zato, ker k temu nismo obvezani, ampak, ker gre daleč mimo naloge, ki si jo je zastavil „Tabor“. Če hočete izvesti med našo emigracijo volitve za novi „Narodni Odbor“, boste morali začeti s tem drugje, ne pri „Taboru“. — Brez zamere! In pozdrave!

TISKO VNI SKLAD

V Tiskovni sklad „Tabora“ so darovali:

Razinger Blaž, Bariloche	\$	60
Brelj Janez, San Justo ..	„	150
Bavec Vinko, San Justo ..	„	60
Kržišnik Jože, San Justo ..	„	60
N. N., San Justo	„	10
N. N., San Martín	„	100
Potočnik Matevž, R. Mejía ..	„	260
Opeka Jože, Munro	„	200
Grčar Viktor, Munro	„	100
	Skupno \$	1.000
Prenos iz št. 8	\$	9.533

Vsega skupaj pesov 10.533

Darovalci iz Clevelanda, ZDA, v U\$S dolarjih:

Hočevar Matevž	17.50
Tomšič Tone	7.50
Hren France	2.50
N. N.	2.50
Lekan Jože	2.50
Jarem Lojze	5.00
Zajec Karel	2.50
Modic Lojze	0.50
Zajec Milan	2.50
N. N.	0.50
Štrukelj Franc	2.50
Branko Pogačnik	2.50
Merc Rudi	0.50
Trpin Peter	2.50
Rev. Gaber Franc	2.50
Lukež Rudolf ml.	2.50

Skupno U\$S dol. 56.50

**NE
POZABITE
NAŠIH
INVALIDOV,
VDOV
IN
SIROT!**

„Tabor“ se poklanja spominu prvega slovenskega prezidenta in prvega
vrhovnega poveljnika slovenske narodne domobranske vojske generala
Leona Rupnika, ki je z mučeniško smrtjo dne 4. 9. 1946 potrdil vrednote,
na katerih bo naš narod živel večno.